

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานิทานพื้นบ้านภาคเหนือที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการฟังการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระดับปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ศึกษาผลการใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือเพื่อพัฒนาทักษะการฟังการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระดับปฐมวัย จังหวัดเชียงใหม่และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังและการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระดับปฐมวัย ก่อนและหลังใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการฟังการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระดับปฐมวัย จังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) ของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ คือ โรงเรียนวัดแม่แก้วน้อย ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งสิ้น 6 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย (1) นิทานพื้นบ้านภาคเหนือ จำนวน 4 เรื่อง คือ(1.1) สองสัตว์ (1.2) กบกินเดือน (1.3) ดาวลูกไก่ (1.4) คนตรีภักธธรรมชาติ (2) แผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) จำนวน 20 แผน (3) แบบประเมินทักษะการฟังการพูดก่อนเรียนและหลังเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) จำนวน 20 ข้อ ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผล ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือเพื่อพัฒนาทักษะการฟังการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระดับปฐมวัย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) ที่ได้รับการใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือมีทักษะการฟังการพูดดีขึ้น ดังนี้

ผลวิจัยพบว่า

1. นิทานพื้นบ้านภาคเหนือที่ส่งผลต่อทักษะการฟังการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.41/77.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. หลังการใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) มีทักษะการฟังการพูด อยู่ในระดับ ดี
3. ความสามารถทักษะการฟังการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) ที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือแล้วพบว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) มีทักษะการฟังการพูด ได้ดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นิทานพื้นบ้านภาคเหนือสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 77.41/77.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ประสิทธิภาพของนิทานพื้นบ้านภาคเหนือที่ตั้งไว้ตามเกณฑ์ 75/75 เพราะว่าเป็นกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะมีข้อจำกัดมากกว่าเด็กปกติทั่วไป ทั้งทางด้านความสามารถ พฤติกรรม อารมณ์ สังคม) เนื่องจากนิทานพื้นบ้านภาคเหนือที่ผู้วิจัยได้จัดสร้างและพัฒนาขึ้นโดยผ่านกระบวนการ ขั้นตอนในการจัดทำอย่างมีระบบและวิธีการที่เหมาะสม โดยศึกษาหลักสูตร คู่มือครู เทคนิควิธีการ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และได้ผ่านการตรวจสอบประเมินความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองใช้จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง การทดลองกลุ่มเล็ก และการทดลองภาคสนาม เพื่อหาประสิทธิภาพของนิทานพื้นบ้านภาคเหนือสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) โดยนำผลการทดลองไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองจริง ในการจัดประสบการณ์ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและเน้นพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน สอดคล้องกับคำกล่าวของ กุลยา ตันติผลาชีวะ กล่าวว่าการพัฒนาการทางภาษา ทำให้ทราบว่าการฟังเป็นการรับรู้เรื่องราวด้วยประสาทสัมผัสทางหูที่เด็กสะสมและนำไปสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษามากกว่าการใช้เพื่อพัฒนาปัญญา เด็กจะเก็บคำพูด จังหวะเรื่องราว จากสิ่งที่ฟังมาสานต่อเป็นคำศัพท์เป็นประโยคที่จะถ่ายทอดไปสู่การพูด ถ้าเรื่องราวที่เด็กได้ฟัง มีความชัดเจนง่ายต่อความเข้าใจ เด็กจะได้คำศัพท์และมีความสามารถในการพูดมากขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2547: 147-148)

2. เด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) ของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ คือ โรงเรียนวัดแม่แก้ดน้อย ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งสิ้น 6 คน โดยเลือกแบบเจาะจง มีทักษะการฟังการพูดก่อนการจัดประสบการณ์คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.16 และหลังการจัดประสบการณ์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.50 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนนแสดงให้เห็นว่า ทักษะการฟังการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือ และทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) มีทักษะการฟังการพูดเพิ่มขึ้นร้อยละของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.67 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นออกมาเป็นคำพูด ฟังเรื่องราวเพื่อเป็นการตอบสนองและส่งเสริมพัฒนาการทางด้านการฟังการพูดอย่างเหมาะสม จึงทำให้เด็กมีพัฒนาการสูงขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวว่า เด็กในวัย 2-7 ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว จึงอาจเรียกได้ว่าเป็น “วัยทองของภาษา” และมีความงอกงามเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านการฟังการพูดซึ่งจะเป็นทักษะขั้นพื้นฐานของการอ่านและการเขียนผลการพัฒนาแยกรายทักษะได้ดังนี้

2.1 ทักษะการฟัง หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 36.60 และหลังการจัดประสบการณ์คิดเป็นร้อยละ 76.60 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทักษะการฟังหลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ทุกรายด้าน ดังนี้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) มีทักษะการฟังเกี่ยวกับการเข้าใจความหมายของคำสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 40.00 และทักษะการฟังเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำสั่งสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 46.66 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือที่ส่งผลต่อทักษะการฟังการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) เป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับเด็กซึ่งประกอบด้วยการเล่นเรื่องราวและมีภาพประกอบที่น่าสนใจ ทำให้เด็กมีความตั้งใจ สนใจที่จะเรียนได้รู้จักการฟัง มีสมาธิในการฟังมากยิ่งขึ้น จึงทำให้สามารถเรียนรู้ความหมายของคำที่มีอยู่ในเนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดีและฟังเรื่องราวได้เข้าใจ เกิดความสนุกสนาน เข้าใจความหมายของคำและปฏิบัติตามคำสั่งได้ ซึ่งสอดคล้องกับเบญจจะ คำมะสอน (2544) ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟังการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การพูดเล่าเรื่องอย่างต่อเนื่องโดยใช้ภาพประกอบ จากการศึกษาพบว่าเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การพูดเล่าเรื่องอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ภาพประกอบมีความสามารถด้านการฟังการพูด หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรัญญา เพิ่มพีรพัฒน์ (2548) ได้ศึกษาความพร้อมทางภาษา และคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 โรงเรียนไทยวัฒนาประชาวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแผนการจัดประสบการณ์ และแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนผลการศึกษาพบว่า ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานพื้นบ้านเป็นสื่อเสริมประสบการณ์ ในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน สูงกว่าความสามารถทางภาษาก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานพื้นบ้านเป็นสื่อเสริมประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

2.2 ทักษะการพูดหลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 43.30 และหลังจัดประสบการณ์คิดเป็นร้อยละ 78.30 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ทักษะการพูดหลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ทุกรายด้าน ดังนี้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) มีทักษะการพูดเป็นคำสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 44.66 ทักษะการพูดเป็นประโยคสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 44.66 และทักษะการพูดเล่าเรื่องราวสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 50.13 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) เป็นกิจกรรมซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ การจัดประสบการณ์ ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยและบรรยายเรื่องราวจากเรื่องที่ฟังให้กับเพื่อนในชั้นเรียน และผู้วิจัยได้ใช้คำถามเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้พูด ดังนั้น คำถามจึงมีความสำคัญต่อเด็กอย่างยิ่งที่จะสามารถสะท้อนถึงการพัฒนาทางภาษาได้มากหรือน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับคำถามของผู้วิจัย ซึ่งเป็นคำถามที่สั้นกะทัดรัด และมีความชัดเจน เด็กเกิดความเข้าใจได้ง่าย และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือผู้วิจัยเปิดโอกาสให้เด็กได้ตอบคำถาม ให้โอกาสเด็กได้คิด และขยายความคิด ส่งผลให้เด็กมีการพัฒนาการทางภาษาดีขึ้นมาก สืบเนื่องจากการที่เด็กสามารถพูดเป็นประโยคได้ใจความว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน และมีผลเป็นอย่างไรซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กิตติมา บุญยศ (2545) ได้ศึกษาผลการสอนภาษาแบบองค์รวมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนโดยใช้นิทานกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 3-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 21 คน และนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 21 คน รวมทั้งสิ้น 42 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนอนุบาล คณะธรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ นิทาน แบบทดสอบแผนการวิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 กลุ่มเป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 40 นาที วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยโดยการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถทางภาษาด้านการฟังการพูดของนักเรียนชั้น

อนุบาลปีที่ 2 และชั้นอนุบาลปีที่ 3 ไม่แตกต่างกัน ส่วนความสามารถทางภาษาด้านการอ่าน และการเขียน พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง และความสามารถในการเขียนอยู่ในระดับต่ำ และปานกลาง นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง และสูง และความสามารถในการเขียนอยู่ในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง นักเรียนทั้งสองระดับชั้นมีระดับความสามารถในการอ่าน และเขียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิชญาดา ธาตุอินจันทร์ (2551) ได้ศึกษาการใช้นิทานภาพเพื่อพัฒนาทักษะการฟังการพูดของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีทักษะการฟังการพูดอยู่ในระดับดีมาก ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าหนังสือนิทานที่ผู้รายงานสร้างขึ้น สามารถส่งเสริมทักษะการฟังการพูด ได้แก่ การเข้าใจความหมายของคำ การปฏิบัติตามคำสั่ง การพูด เป็นคำ การพูดเป็นประโยคและการเล่าเรื่องของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 ให้สูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. การใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการฟังการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระดับปฐมวัย ผู้ใช้ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น หรืออาจใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้แสดงออก
2. ก่อนการดำเนินกิจกรรมควรมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันในชั้นเรียนเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ของเด็กในระหว่างการจัดประสบการณ์ ได้แก่ การมีสมาธิในการฟัง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง เป็นต้น
3. ผลการวิจัยค้นพบว่านิทานพื้นบ้านภาคเหนือที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการฟังการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระดับปฐมวัย ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) มีทักษะการฟังการพูดดีขึ้น และทำให้ได้วิธีการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษในกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) ที่สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของแต่ละคน
4. การใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการฟังการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระดับปฐมวัย ก่อนที่จะนำไปใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องวิเคราะห์พฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งพฤติกรรมเด่นและด้อยของแต่ละคนก่อน เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปจัดแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) ให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

5. นิทานพื้นบ้านภาคเหนือที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการฟังการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระดับปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) จะต้องดึงดูดความสนใจ สีสันสวยงาม คมชัด มีรูปภาพจริงประกอบที่ชัดเจนและเหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

6. แผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มที่มีปัญหาทักษะการฟังการพูดกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาลปีที่ 3) ต้องจัดให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ใช่เวลาที่มากเกินไปเพราะเด็กที่มีความต้องการพิเศษส่วนใหญ่มีความสนใจสั้น

7. ผลการใช้การใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการฟังการพูดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระดับปฐมวัย ครูผู้สอนโรงเรียนการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนโรงเรียนเรียนร่วมสามารถนำไปใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีปัญหาด้านการฟังการพูดได้

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อขยายผลของการใช้การใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือ นำไปพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
2. ควรนำผลการวิจัยที่ได้จากการใช้การใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือ มาพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษไปเป็นแนวทางในการสร้างนวัตกรรมด้านอื่น ๆ
3. ควรใช้เทคนิคสร้างภาพประกอบหนังสือในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ภาพสามมิติ